

הרואה פרק תשיעי ברכות

הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל. כגון הכך דקמני לקמן מעבדות הים והירדן ונחלי ארנון כו'; ויקין וזעום וזעמים. מפרש בגמרא: מלא עולם. לפי שאלו נראין או נשמעין למרחוק: ברוך עושה בראשים. ובגמרא (ד' נט.) פריך אטו הכך

לדעיל לאו מעשה בראשית ניהו:
לפרקים. מפרש בגמרא (שם ע"ב).
 ולפי שהוא חשוב וגדול כמול קצת ליה
 רבי יהודה ברכה לעצמו: **מזכר**
על הנה מעין על הטובה. דין
 האמת: **על הטובה מעין על הרעה.**
 הטוב והמטיב. ובגמרא מפרש הכי
 דמי: **הנכנס לדרך.** המהלך בדרך
 וזריך לעבור כך ושם מזוים

(א) גמ' אתו אמוראי טשו
להו בנחלי ארגון עבדי
לשו:

הגהות הגר"א
[א] גמ' אניסא דיחיד איהו.
נ"ב וצריה וצר צריה. גירסת
הגאונים וסר"ק:

צווחה. לַעֲקֵה (יְרִמְיָה יד
ב) קול מהומה מלחמה
(תהלים קמז ד). לְבָרֵךְ על
הרעה. בְּרוּךְ דִּין האמת
(מגילה כה). על הטובה.
בְּרוּךְ הַטּוֹב והמטיב (שם).
בפגרתו. אֲרֻנְקֵי שֶׁאֵלֶּר צו
ממנו (יבמות ו).

וְיוֹנוֹתַיִן בֹּר מַעוֹת: מִקֹּ. בְּגִמְרָא שׁ
מִפְּרָשׁ לֵיה: כֹּל הוֹסַמִּי בִּרְכוֹת
שֶׁנֶּחֱמַקְדָּשׁ הֵיוּ אוֹמְרִים עַד הָעוֹלָם.
אֲמַרְנָא תַעֲנִית (פֶּסֶק דִּצְדָּק טו:)
אֲמַרְנָא עוֹנִין בְּמִקְדָּשׁ הַמִּבְדֵּךְ אוֹמְרִי
לְכִסְפוֹק כֹּל בִּרְכָה בְּרוּךְ תֵּאֵמַר ה' אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם בְּרוּךְ
הַחַיּוֹן הַדֹּעַת וְכֵן כְּבוֹלָם וְהָעוֹנִין
בְּרוּךְ אוֹמְרִים בְּרוּךְ שֶׁס כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ
וְעַד וְיִלְפִין לָהּ מִקְרָא דְתַפְלָה
וְסִיעֵמוֹ. וְהָאֲמַעְמִין הֵכָּא
לְדַבְרָמָרְא רֶאשׁוֹן לֹא הֵיוּ אוֹמְרִים אֵלָּא
בִּרְכוּךְ ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַד מִן הָעוֹלָם:
מִשְׁתַּלְקֵלוּ הַכְדוּקִים. וְאֲמַרְוּ אֵין עוֹלָם

וְיֹאמֶר שְׂשִׁי עֲוֹנוֹתַי יְיָ הִלָּחִיתִי מִנֶּנֶן
הִלָּדוּקִים הַכּוֹפְרִים בְּחַיֵּית הַמֵּתִים:
שִׂישָׂא אֵדֶם שִׂישָׂא לְשׁוֹם הַיְּבוֹר בָּסִס:
הָיָה בְּכַדּוֹם שֶׁל הַקִּצְיָה וְלֹא אֲמִירֵין מִזִּל
הַיְּבוֹרִית הַלּוֹיָא שֶׁס שְׂמִים עִלָּיו. וְלִמְדוֹ
מִבְּצֵנו שֶׁאֵמֶר ה' עִמָּכֶם וְיִמֵן הַמֶּלֶךְ
שֶׁאֵמֶר לְגִדְעוֹן ה' עִמָּךְ גְּבוּר הַחֵיל:
וְיֹאמֶר ה' אֲנִי כִּי וְעֻקֵּן אֲמֶךְ. לִמְדוֹ
מִזְבֵּרִי וְקִי וְאֻמָּתֶךְ לַעֲשׂוֹת מִן שִׂישָׂא
שֶׁעָשׂוּ הֵם. וְבִגְמָ"ט מִפְּרָשׁ מֵאֵי וְיֹאמֶר:
וְיֹאמֶר עַתָּה לַעֲשׂוֹת לָהּ הַפְּרוֹ חוֹרֶפֶךְ.
פְּעֻמִּים שֶׁמְבַטְלִים דְּבָרֵי תוֹרָה כְּדִי
לַעֲשׂוֹת לָהּ אֵף זֶה הַמַּתְכוּיִן לְשִׁאֵל
לְשִׁלּוֹם חֲבָרוֹ וְלֹא לְרִיגוֹ שֶׁל מִקּוֹם שֶׁנֶּא'
וְיִקַּשׁ שְׁלוֹם וְרִדְפָהוּ (מוֹתֵר לַהֲרִיג תוֹרָה
לַעֲשׂוֹת דְּבַר הַגִּירָה אֲשׁוּר: גְּמָ"ט ה"ג

מנגן דמזכרין אניסא א"ר יוחנן דאמח
בזקעה: ערבות. שם מקום: וזחא למ
נפלה חומת בית שהיה סמוך לו ונכ
יהושע: מעברות נחלי ארנון. לקמן מ

הַרְוֵאָה וכו' אומר ברוך שעשה נסים לאבותינו וכו'. פירש רבי שמעיה דלג' הני זכרות ריביות להזכרת שם ומלכות ברוך אמה ה' אלהינו מלך העולם וכן כתב רבינו שמשון מקנז' כי הרי"ה היה רגיל לזכר על הדברים ברוך אמה ה' אלהינו מלך העולם שכתבו וזכרונו מלא עולם שם

הַרְוָאָה *מקום שנעשו בו נסים לישראל
אומר ברוך שעשה נסים לאבותינו
במקום הזה מקום שנעקרה ממנו עכו"ם אומר
ברוך שעקר עכו"ם מארצנו על הזיקין ועל
הזועות ועל הרעמים ⁶ ועל הרוחות ועל
הברקים אומר ברוך שכחו וגבורתו מלא עולם
על ⁷ ההרים ועל הגבעות ועל הימים ועל
הנהרות ועל המדברות אומר ברוך עושה
⁸ בראשית רבי יהודה אומר ⁹ הַרְוָאָה את הים
הגדול אומר ברוך שעשה את הים הגדול
יכוֹמֵן שְׂרֹוּאָהוּ לפרקים על הגשמים ¹⁰ ועל
בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב

ומר ברוך דייני האמת יבנה בית חדש וקנה כלים
חיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה ימברך על הרעה מעין
מעין על הרעה וההצוּק לשעבר הרי זו תפלת שוא
אומר יהי רצון שתלד אשתי וזכר הרי זו תפלת שוא
ל צוחה בעיר ואומר יהי רצון שלא תהא בתוך ביתי
לכרך מתפלל שנים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו
תים בכניסתו ושנים ביציאתו נותן הודאה על שעבר
ב אדם לכרך על הרעה כשם שמברך על הטובה
אלהיך בכל לבבך וגו' בכל לבבך בשני יצריך ביצר
נפשך אפילו הוא נוטל את נפשך ובכל מאדך בכל
בכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לו לא
ד שער המזרח שהוא מכוון כנגד בית קדשי הקדשים
במקלו ובמנעלו ובפונדתו ובאבק שעל רגליו ולא
מקל וחומר כל חותמי ברכות שבמקדש היו אומרים
הצדוקים ואמרו אין עולם אלא אחד התקינו שיהו

העולם והתקינו שיהא אדם ^בשואל את שלום חברו
 וזו בא מבית לחם ויאמר לקוצרים ה' עמכם ויאמרו
 ה' עמך גבור החיל ואומר אל תבזו כי זקנה אמן
 הפרו תורתך רבי נתן אומר הפרו תורתך משום עת
 יבני מילי אמר רבי יוחנן דאמר קרא ^בוַיֹּאמֶר יְתֵרוֹ בְּרוּךְ
 שֵׁם דְּרָבִים מְבָרְכִינוּ אֲנִיסָא דִּיחִיד לֹא מְבָרְכִינוּ וְהָאֵל
 אֲזִיל בְּעֵבֶר יְמִינָא נָפַל עֲלֵיהָ אַרְיָא אֲתַעְבִּיד לִיה נִיסָא
 מִזֵּיה דְּרַבָּא וְא"ל כֹּל אֵימַת דְּמַטִּית לְהֵתָם בְּרִיךְ בְּרוּךְ
 הוּא וְמר בריה דְּרַבִּינָא הוּא קְאָזִיל בְּפֻקְתָּא דְּעֵרְבוֹת
 לִיה נִיסָא אִיבְרִי לִיה עֵינָא דְּמִיָּא וְאִישִׁיתִי וְתוֹ זְמַנָּא
 קָא דְּמַחֲזִיא וְנָפַל עֲלֵיהָ גְמֻלָּא פְּרִיצָא אִיתְּפֻרְקָא לִיה
 שֵׁא לְעֵרְבוֹת בְּרִיךְ בְּרוּךְ שַׁעֲשֵׂה לִי נִסִּים בְּעֵרְבוֹת וּבְגֻמְלָא
 וְהוּא בְּרִיךְ בְּרוּךְ שַׁעֲשֵׂה לִי נִסִּים בְּגֻמְלָא וּבְעֵרְבוֹת אֲמַרוּ
 אֵל מִיחִיבֵי לְבָרוּכִי ^באֲנִיסָא דִּיחִיד אִיהוּ ^אחִיב לְבָרוּכִי
 וְרוֹת הִים וּמַעֲבָרוֹת הִירְדָן מַעֲבָרוֹת נַחֲלֵי אַרְנוֹן אֲבָנֵי
 וְרוֹן וְאֵבָן שְׂבָקֶשׁ לְזֹרוֹק עֹוָג מֶלֶךְ הַבִּשְׁן עַל יִשְׂרָאֵל
 בְּשַׁעֲשֵׂה שַׁעֲשֵׂה יְהוֹשֻׁעַ מַלְחָמָה בַּעֲמָלֶךְ וְאִשְׁתּוֹ שֶׁל
 לָלֶעָה בַּמְּקוֹמָה עַל כֹּלֵן צָרִךְ שִׁיתָן הוֹדָאָה וְשִׁבְחָה
 מַעֲבָרוֹת הִים דְּכֹתִיב ^בוַיִּבְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הִים
 דְּכֹתִיב ^בוַיַּעֲמָדוּ הַכְּהֵנִים נוֹשְׂאֵי הָאֲרוֹן בְּרִית ה' ^א
 וְכֹל יִשְׂרָאֵל עֹוְבִים בַּחֲרָבָה עַד אֲשֶׁר תָּמוּ כֹל הָאֲדָמָה
 מַעֲבָרוֹת נַחֲלֵי אַרְנוֹן מְגָלָן דְּכֹתִיב ^בעַל כֵּן יֹאמְרוּ
 וְהִבְּ כַסּוּפָה וְגו' תֵּנָּה אֶת הַכֶּסֶף בַּכּוֹסָה שְׁנֵי מִצְוֵרִים
 מִחֲנָה יִשְׂרָאֵל כִּי הוּא קָא חֲלָפִי יִשְׂרָאֵל אֲתוֹ אֲמַרְאִי ^ב
 עֲבָדִי

הָיָלָה אֲחֵכֶם וְגו': צַעֲזֵר יִמְיָנָה. שֶׁסּוּמְיָנָה דְּדִרְוֹמוֹ שֶׁל פָּרָת: צַפְקָהָ.
גְּמָלָה פְּרִילָה. גְּמָל מִשְׁוֹעַ שְׁעִמְקֵי רַעִים: אֲפִקְרָה לִיה אֲשִׁיחָה.
נִכְרוֹם הִים. מִקּוֹם שֶׁנֶּעְבְּרוּ יִשְׂרָאֵל בִּים סוּף: וּמַעֲבִירֹת הַיָּדָיִם. בְּיָמֵי
בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ הָיָה בְּסֻפֵּר יְהוֹשֻׁעַ (י'): וְאָזֵן שׁוֹרֵק עֹוֹג. לְקַנֵּן מִפְּרֶשׁ:
צַבְדִּי

א מ״י פ״י מוהל׳ת
ב נר׳ת ל׳ שׁ כמג עשׁן
כ ט׳ ט״ע אר״ח פ״י ר״ח
ק ט״ע א:
ב ב ג מ״י שׁ ה׳ל ט׳ כמג
שׁ ט״ע אר״ח פ״י ר״ח
ק ט״ע א:
ג ד מ״י שׁ ט״ע אר״ח
ק ר״ח ט׳ וס׳ רכד
ק ט״ע י:
ד ה מ״י שׁ הללג ט׳ כמג
שׁ ט״ע אר״ח פ״י רכד
ק ט״ע א:
ו ז מ״י שׁ הללג א׳ ט״ע
א ר״ח פ״י רכד ט״ע א:
ז ח מ״י שׁ הללג ד ט״ע
אר״ח פ״י רכד ט״ע א:
ח ט׳ כמג שׁ ט״ע
אר״ח פ״י רכד ט״ע א:
י ז מ״י שׁ ה׳ל ט׳ ט״ע
אר״ח פ״י רכד ט״ע א:
כ ז מ״י פ״י מ״ל ב׳ת
הכחשׁ ה׳ל א:
ו ל ז מ״י מ״ל ב׳ת
הכחשׁ הללג ט׳ כמג
עשׁן קטד:
ז מ ט״ע אר״ח פ״י ר״ח
ק ט״ע א:
ח ז מ״י פ״י מ״ל
נר׳ת ט״ע שׁ ט״ע
עשׁן כ ט״ע שׁ ט״ע א:
ז שׁ מ״י שׁ ט״ע
ק ט״ע א:
י ע ז מ״י שׁ ט״ע
ק ט״ע א:

1. וְאַהֲבַת אֶת יי אֱלֹהֶיךָ
בְּכָל לִבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ
וּבְכָל מְאֹדְךָ: דְּבָרִים ו ה
2. וְהָנָה בְּעוֹ כָּא מִבֵּית
לֶחֶם וַיֹּאמֶר לְקֹדְשִׁים יי
עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יִבְרַכְךָ
יי: רוֹת ב ד
3. וַיֵּרָא אֵלָיו מֶלֶאךָ
וַיֹּאמֶר אֵלָיו יי עֲמָךְ גִּבּוֹר
הַדּוֹל: שׁוֹפְטִים ו י ב
4. שָׁמַע לְאִבֶּיךָ זֶה לְדָךְ
וְאֵל תִּבּוֹ כִּי יִקְנֶה אִמְּךָ:

מִשֵּׁי בֶן כֹּפֶר
5. עַת לְפָנֶיךָ לְשׂוֹלֵת לִי קִישׁ כְּבוֹד
תִּתְּנֵהּ: הַלֵּלִים קִישׁ כְּבוֹד
6. יִאֲמַר יִתְרוֹ בְּרוּךְ הוּא
אֲשֶׁר הֵצִיל אֶתְּכֶם מִיָּד
מִמָּוֶת מִיָּד מִפְּרִיעָה אֲשֶׁר
הֵצִיל אֶת הָעָם מִתַּחַת יָד
מִמָּוֶת: שְׁמוֹת יְיָ
7. וַיִּבְרָא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ
הָעָם בְּיִשְׁשָׁכָר וְהִמְחִיל
חֻקָּה מִמִּימֵם וּמִשְׁמָלָם:
כִּי שְׂמוֹת בְּנֵי
8. יִשְׁמְעֵהוּ הַכֹּהֲנִים נִשְׂאֵי
הָאֲרוֹן בְּרוּךְ הוּא: בְּתִרְבִּי
9. הָיוּ יִתְרוֹ וְכָל
יִשְׂרָאֵל עֹבְרִים עִתְּהָ עִתְּהָ עִתְּהָ
כִּי שָׁמָּה לָקַח הָעָם לְעִבְרֵי
אֶת הָאֲדֹנָי: הַיְשֵׁשׁ בֶּן
10. מִלְחָמָה וְאֶת עַד בְּרֵחַ סוּסוֹהַ
וְאֶת הָאֲתֻלָּים אֲרוֹן:
מִכְבֹּד נֶאֱמַר

א. בתוס' רי"ש הוסיף.
אבל בשנעקר עכו"ם
ממקום אחד אומר ברוך
שעקר עבודה אחרת מן
המקום הזה.